

Тема на лекционния курс
Основни проблеми на българската терминология

Title: The basic problems of the Bulgarian Terminology

Лектор:

проф. д-р С. Колковска

Институт за български език, БАН

София 1113, бул. "Шипченски проход" № 52, бл. 17

сл. тел.: 02979 29 48

gsm: 0893910016

e-mail: sia_btb@yahoo.com

Хорариум: 30 лекционни часа

Начин на оценяване на придобитите от докторанта нови знания – събеседване

Анотация

Лекционният курс дава основни теоретични знания в областта на терминознанието, свързани със спецификата на термина като езиков знак и с най-важните му особености. Сред включените теми са и важни проблеми на терминологията, свързани с терминообразуването, морфологичните, семантичните и други техники за възникване на термините, мотивираността на термините, проявите на системност и вариантност при тях. Специално внимание се отделя на извънредно актуалния проблем за заемането на термините, като този проблем се разглежда с оглед и на взаимодействието между тенденциите към интернационализация и към запазване на националната специфика на българския език. Застъпени са и теми с приложна насоченост, свързани с терминографията и с практическата терминологична дейност по стандартизация и хармонизация на терминологиите. Предложенията курс се основава на най-новите схващания в българската терминологична наука, разработени от чл.-кор. д.ф.н. М. Попова.

Учебна програма

1. Представата за термина. Терминът като знак на естествен език. Терминът като знак на изкуствен език. Понятието за термина – дефиниции.

2. Състав, структура и езикови особености на термина. Съдържание и лексикално значение на термина. Форма на термина. Термин и терминоелемент. Изисквания към термина. Идеален термин и реален термин.
3. Терминообразуване и терминологична номинация. Етапи в терминообразуването. Терминологичната номинация като частен случай на езиковата номинация. Смесова и условна номинация.
4. Семантични техники за терминологична номинация – метафора и метонимия.
5. Морфологични и синтактични техники за терминологична номинация – афиксация, композиция, формалносинтактично съчетаване. Универбизация и синтактико-семантична кондензация.
6. Езикова мотивираност на термина. Видове езикова мотивираност.
7. Заемане на термини. Видове заемане. Адаптация и интеграция на заетите термини. Заемането на термини с оглед на взаимодействието между тенденциите към интернационализация и към запазване на националната специфика на българския език.
8. Системност в терминологията.
9. Взаимоотношения между терминологична и общоупотребима лексика. Терминологизация, детерминологизация и ретерминологизация.
10. Вариантност в терминологията. Семантична вариантност – полисемия, омонимия. Формална вариантност.
11. Терминография – речници, тезауруси, корпуси, бази с данни.
12. Стандартизация и хармонизация на терминологичните системи.

Основна литература

- Попова, М. Теория на терминологията. В. Търново, Знак'94, 2012, 687 с.
- Попова, М. Типология на терминологичната номинация. София, 1990.
- Попова, М. Термините „адаптация” и „интеграция” при интернационалните заемки. – In: *Internacionalizmy v nové slovní zásobě*. Praha, ÚJČ AV ČR, 2003, s. 141–148.
- Алексиев, Б. Контрастивни аспекти на терминологичната метафора. Дисертация за получаване на образователната и научна степен „доктор”. София, 2005.
- Даниленко, В. П. Русская терминология. Опыт лингвистического описания. Москва, 1977.

Колковска, С. Семантика и мотивираност на термините за процеси в съвременния български книжовен език. – В: Студии по лексикология. Академично издателство „Проф. М. Дринов”, София, 2011, с. 171–230.

Лейчик, В. М. Терминоведение – предмет, методи, структура. Издание четвърто. Москва, 2009.

Манолова, Л. Българска терминология. София, 1984.

Петкова, Е. Взаимоотношение между терминологична и общоупотребима лексика (в посока към терминологизация). София, Скала Принт, 330 с.

Суперанская А. В., Подольская Н. В., Васильева Н. В. Общая терминология: Вопросы теории. Москва, 1989.

Татаринов, В. А. Общее терминоведение. Энциклопедический словарь. М., 2006.

Cabré, M.-T. Terminology. Theory, methods and applications. Amsterdam/ Philadelphia, 1998.

Sager, J. A Practical Course in Terminology Processing, Amsterdam/ Philadelphia, 1990.

Допълнителна литература

Колковска, С. Модели на концептуално-семантичните отношения между термините в специален (химически) текст (с оглед на автоматичното им разпознаване). Електронно издателство LiterNet, 2005.

Колковска, С. Тенденциите към интернационализация и национализация в новата българска икономическа терминология. – В: Националният език в условията на чужди влияния и глобализация. София, Издателство на Съюза на учените в България, 2006, с. 190–212.

Колковска, С. Семантични неологизми в съвременната българска терминология, възникнали чрез ретерминологизация – В: Езиковедски изследвания в чест на проф. Сийка Спасова-Михайлова. София, АИ „Проф. Марин Дринов”, 2011, с. 519–532.

Колковска, С. Семантични неологизми в българския език, възникнали в резултат на детерминологизация. – Време и история в славянските езици, литератури и култури. Том I. Езикознание. София, Университетско издателство „Св. Климент Охридски”, 2012, с. 374–380.

Попова, М. Аспекти на детерминологизацията. – В: *Oratio Vitae Simulacrum*. В. Търново, 2009, с. 112–123.

Попова, М. Езикова мотивираност на термините. – *Български език*, 1982, № 3.

Попова, М. Понятийно-семантичните категории на терминологията. – *Български език*, 2001–2002, кн. 2.

Попова, М. Вътрешната системност при основните термини на лингвистичната прагматика. – *Български език*, 2005, кн. 1.

Попова, М. Социални конотации на термина. – В: *Езикът и социалният опит. Проблеми на социолингвистиката X*. София, 2011.